

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. CXVII. De contractu matrimonii inter raptorem, & raptam. Quid de eo qui alienam sponsam per verba de futuro, aut etiam de præsentialteri conjugatam rapuit, & ad aliam civitatem & Monarchiam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

videndum est, utrum is qui donavit vestes, jocalia, augmentum, vel lucrum dotis, & similia, sciverit, & notitiam habuerit suae impotentiae, aut alterius impedimenti; & donaverit ignoranti tale impedimentum: & hoc casu, quia donator fuit in dolo, non habet repetitionem, vel conditionem rerum donatarum, *l. antepenult. ff. de donat. inter vir. & uxor. Bellonus senior consil. 84.*

15 Si vero donans impedimentum ignoraverit, errans in facto, credens mulierem esse potentem, vel se etiam aptum ad matrimonium existimans: hoc casu ratione bonae fidei repetit data, & habet conditionem adversus tales promissiones, tanquam cessante causa propter quam facta fuerunt. Joan. Bapt. Cost. *de facti scientia, dist. 82. num. 7. centur. 1. Cavalcan. decis. 18. num. 23. part. 2. Vicent. de Franch. decis. 52. & ibi Addent.*

16 Secundò, si uterque conjux sciverit impedimentum, ratione malae fidei donationes non subsistunt, & pro non factis habentur. Idem si donans ignoraverit, donatarius vero sciverit impedimentum. Novarius in *Addit. ad decis. de Franchis 52. in 2. & 3. casu*, Sanch. *de matrim. lib. 6. disp. 2. per tot. Fontanel. de pact. dotal. claus. 4. gloss. 1. num. 66.* Intelligendo quod ibi dicitur de consuetudine, quando agitur de incestis nuptiis, aut alias à jure sub tali poena reprobatis: quia leges intelligendae sunt, ut poenam non extendant ultra casum ipsarum, ut bene notavit Peregr. in *tract. de jure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 14.*

17 Tertiò, si uterque conjugum impedimentum ignoraverit, nulla debetur donatio, nec lucrum seu augmentum; sed data hinc inde restituantur conditione sine causa. Sanch. *lib. 2. disp. 2. & disp. 20. n. 3.* Barbof. *dict. l. 2. num. 158. ff. solut. matrim. Mantica. de tacit. convent. lib. 12. tit. 33. num. 50.* Novar. *ad dictam decis. 52. in 1. casu.*

18 Quartus casus est, quando consummato matrimonio conjuges zelo devotionis ducti religionem ingredi desiderant: qui casus mihi occurrit in negotio maximi ponderis, inter personas potentissimas, quarum summa pietas toti Galliae cognita est: & hoc casu Dixi diversimodè respondendum esse secundum juris communis constitutiones diversas ab iis quae in supremis Galliae Tribunalibus decideri solent. Nam ex juris communis dispositione nonnulli DD. existimant, ad hoc ut sit locus lucro dotis, expectandam esse mortem naturalem conjugis, nec sufficere mortem civilem per religionis ingressum: Ancharran. *consil. 438. num. 4. & consil. 273.* Roland. *de lucro dot. quest. 60. num. 6. 7. & 8.* Quorum sententia vera est, quando ambo conjuges de communi consensu ingrediuntur Monasterium; sed si unus ingrediat, altero in saeculo remanente, servatis iis de quibus in *tit. de convers. conjugat.* & hoc casu verius videtur manentem in saeculo, statim luera matrimonialia acquirere post professionem, & mortem civilem conjugis, non expectatam illius mortem naturalem: text. est in *§. sponsalibus, in versio. si vero constante, & vers. seqq. de sanctiss. Episc. collat. 9. & ibid. Angel.*

19 De jure vero Gallico, mors civilis hoc casu aequiparatur morti naturali, statimque viro, vel uxore civiliter mortuis, locus est petitioni conventionum matrimonialium: ut decisum refert Add. ad Louet *lit. C. n. 26. §.* Non tamen locus est petitioni illius summae, quam unus ex conjugibus sibi praecipuam, juxta Galliae consuetudinem stipulatus est; cujus respectu mors civilis locum petitioni non aperit: sed mors naturalis expectanda est. Idem Additionator Ad Louet *litera L. num. 14. versio. autre chose est du praeipu stipulé en cas de prédécès.*

20 De jure vero Gallico, mors civilis hoc casu aequiparatur morti naturali, statimque viro, vel uxore civiliter mortuis, locus est petitioni conventionum matrimonialium: ut decisum refert Add. ad Louet *lit. C. n. 26. §.* Non tamen locus est petitioni illius summae, quam unus ex conjugibus sibi praecipuam, juxta Galliae consuetudinem stipulatus est; cujus respectu mors civilis locum petitioni non aperit: sed mors naturalis expectanda est. Idem Additionator Ad Louet *litera L. num. 14. versio. autre chose est du praeipu stipulé en cas de prédécès.*

Quintus casus est, quando matrimonii separatio fit duntaxat quoad thorum, & habitationem: conjugalitatem, & alia lucra pertinent ad illum ex conjugibus, qui sine culpa est; & ille qui culpa sua divortio causam dedit, privatur illis lucris, nec mors conjugum expectanda est: *l. 3. Cod. de repudiis, si cum dote 27. ff. solut. matrim. l. cum querebatur 120. ff. de verb. signifi. cum aliis allegatis per Addent. ad Louet dicta littera L. num. 26.* Et quod hoc casu locus sit restitutioni dotis faciendae uxori, nec non augmenti, & juxta matrimonialium, si separatio fiat propter sevitiam viri, tradit Vincent. de Franch. *decis. 244.* Scilicet *decis. 1318. & 1325.* Chenu *quest. 42. & de augmento Sord. de aliment. tit. 7. quest. 16. n. 31.* Gratian. *de sep. forens. 199. n. 9. & 10.* Farin. *de delict. carn. quest. 243. n. 188.* Menoch. *consil. 1124. n. 17.* Roland. *consil. 90. num. 4. & 16. vol. 1.* Rota *decis. 10. n. 7. part. 4. v. com. 2.* ubi alius casus proponitur.

Sextus casus, quando constante & consummato matrimonio uxor sine ulla mariti sevitia, aut alia causa cessante, ex muliebri levitate recedit à domo mariti, & secum jocalia sua extra ejus domum transportat: & hoc casu potest maritus obtinere ut mori cogatur jocalia asportata sibi restituere, & illam usum ab uxore revocare, non quidem actione rerum amotarum, sed actione legis Aquiliae: cum propter jocalium per maritum uxori traditorum, & ipsum maritum constante matrimonio pertinet, bene comprobatur Rota *dict. decis. 10. per totam.*

CAPUT CXVII.

De contractu matrimonii inter raptorem & raptam. Quid de eo qui alienam sponsam per verba de futuro, aut etiam de praesenti alteri conjugatam rapuit, & ad aliam civitatem & Monarchiam deducit, utrum, & quando civiliter & criminaliter hoc casu agi possit: & an causa criminalis sit prajudicialis actioni, super utilitate matrimonii ex causa moris, aut alia, posterius intentatae. De penis raptus, tam de jure Civili, quam ex Concilio Tridentino. Denique utrum poenae hoc casu sit sequestranda, licet pendente.

SVM MARIUM

- 1 Actio civilis & criminalis si ab eodem fonte procedant; criminalis uti major, prius est decidenda, & tractanda.
- 2 Si ex diversis fontibus, separatim tractantur, una aliam impedit.
- 3 Si ex eodem fonte procedant, prajudicialis est tractanda, & sufficit possibilitas praesentis, locus est appellationi.
- 4 Si iudex nolit prius causam prajudicalem tractare, locus est appellationi.
- 5 Causa raptus est prajudicialis causa matrimonii respectu raptoris.
- 6 Ex Concilio Tridentino, matrimonium contractum inter raptorem & raptam, duntaxat hoc constituta exera raptoris potestatem.
- 7 Rapiens desponsatam mulierem per verba de praesenti, prohibetur cum illa, & cum alia quacunque matrimonium contrahere; praesentem si à raptoe cognita fuerit.

Quæst. & Resol. benefic. Cap. CXVII. 207

- 8 Dispensationes matrimoniales non solent concedi nisi cum clausula, dummodo rapta non fuerit.
- 9 Ex mente Senatus Parisiensis, non potest tractari causa super fœdere matrimonii, nisi prius finita causa raptus.
- 10 Mulier, qua in rapto de ejus persona facta, culpam admittit, non potest cum rapto, nec cum alio matrimonium contrahere.
- 11 Poena, quibus quis prohibetur nubere ex causa delicti, in defensionem abierunt.
- 12 Hodie solum votum, sponsalia, & interdictum, præbent impedimentum matrimonio.
- 13 Causa adulterii quoad penas, præjudicialis est causa matrimonii, quando nullitas matrimonii fundatur in defectu consensu, veluti propter votum: secus si ob affinitatem.
- 14 Actio adulterii datur etiam adversus sponsam per verba de presenti.
- 15 Socrus potest pro rapto in personam nurus commisso querelare.
- 16 Index alius quam ordinarius Ecclesiasticus, de matrimonio indirecte cognoscere potest.
- 17 De jure Civili, poena raptus est poena mortis naturalis, si interveniant requisita ad raptum; & quæ illa sint.
- 18 Ad raptum requiritur traductio de loco ad locum.
- 19 Item quod sequatur copula cum vi, aut persuasionibus dolosis.
- 20 Mulier in dubio præsumitur seducta ad raptum.
- 21 Voluntas mulieris consentientis non excusat à poena raptus; si invititis, aut duntaxat ignorantibus parentibus, aut iis, sub quorum custodiam erat, abducta fuerit.
- 22 Raptus in mulierem conjugatam gravius puniatur.
- 23 Quæ sit poena raptus, ex Concilio Tridentino.
- 24 Poenæ raptus ex Concilio imponenda non est locus, nisi factus fuerit causa matrimonii contrahendi.
- 25 Quo animo raptus factus fuerit, probatur consuetudine.
- 26 In dispensationibus matrimonialibus apponitur hodie clausula, dummodo propter hoc rapta non fuerit: id est, eo animo, ut matrimonium contraheretur.
- 27 Ad poenam juris civilis, contrarium probandum est, nempe raptum fuisse factum causa explenda libidinis.
- 28 In rapto sponse alienæ, etiamsi causa matrimonii, vel causa libidinis tantum, raptus sit commissus, locus est poenæ, tam Civili, quam Canonice.
- 29 Fautores, & auxiliares raptus, eadem poena quæ principales puniuntur. Quid de associantibus, ibidem.
- 30 Mulier agens ad nullitatem ob causam metus, sequestranda est lite pendente.
- 31 Multo magis si accusetur de delicto, poni poterit in sequestro loco carceris.

Contraxerat quidam nobilis adolescens matrimonium per verba de presenti, in facie Ecclesiæ, cum ejusdem conditionis puella, nondum tamen consummaverat: cum alius quidam puellam ad exteras civitates deduxit, & à parentum, sub quorum custodia, & sequestro extrajudiciali posita fuerat, ipsis invititis, vel saltem minime consentientibus, abstulit, ex quo propositæ fuerunt quæstiones sequentes.

Primo utrum correctè querelà & accusatione criminali contra raptorem, & non contra raptam, ipsa mulier agere possit ad nullitatem matrimonii, sub

Tom. I. Pars I.

prætextu quod illud metu impulsâ contraxerit, aut alia de causa, quandiu pendebit lis criminalis super rapto, contra solum raptorem intentata.

Et quid si contra utrumque, nempe raptorem, & raptam; utrum hoc saltem casu causa criminalis super rapto, sit præjudicialis; & faciat in civili super fœdere matrimonii supersederi, donec causa criminalis fuerit terminata.

Secundo, utrum aliqua ratione impediti possint, ne causa illa super matrimonii nullitate, coram Ordinario Ecclesiastico pertractetur.

Tertio, quam poenam mereatur raptor, tam de jure Civili, quam ex Concilio Tridentino.

Quarto, si puella rediret, utrum sequestranda esset, tam pendente lite super rapto, quam super nullitate matrimonii.

Pro resolutione primæ difficultatis repetenda sunt quæ nos aliàs diximus in tract. de prævent. judiciali, cap. 15. num. 24. & seq. Quod si causa civilis & criminalis oriuntur ex eodem fonte, quamvis civilis fuisset prius intentata: si tamen superveniat criminalis, ipsa tanquam major, & gravior facit ut supersedeatur in civili: l. 1. Cod. qui accusat. non possit. Rot. decis. 118. num. 1. part. 3. recent.

E converso, si procedant ex diversis fontibus, quælibet causa tali casu separatim potest intentari, nec una aliam impedit. Bartol. in l. 1. §. penult. ff. de verb. obligat. Gratian. discept. forens. cap. 394. num. 14.

Dum ex eodem facto oriuntur, una alteri præjudicialis producit exceptionem rei judicatæ respectu alterius; quod procedit, sive producat, sive possibilibile sit quod producat: quia quoad hoc, sola possibilibiles attenditur. Ludovici. decis. 470. num. 17. Et si iudex hoc casu procedat ad ulteriora, non obstante litis pendencia super causa præjudiciali, datur appellatio, l. 1. ff. de appellat.

His ita suppositis, videndum est, utrum in casu proposito causa criminalis sit præjudicialis causæ super nullitate matrimonii intentandæ. Quæ in re, duplex considerari potest respectus: Primo quoad raptorem. Secundo, quoad raptam.

Ratione raptoris, si ageretur de matrimonio inter ipsum, & mulierem raptam contrahendo: certum est ob causam criminalem super rapto, supersedendum esse in civili super fœdere matrimonii.

Licet enim verum sit secundum dispositionem Concilii Tridentini sess. 24. de reform. matrim. cap. 6. posse contrahi matrimonium inter raptorem, & raptam; dummodo rapta constituta sit in loco libero, & extra raptoris potestatem: Menoch. consil. 1083. num. 6. Farin. de delict. carn. quest. 145. n. 26.

Tamen quando raptus commissus est in mulierem alteri desponsatam per verba de presenti; tunc non solum locus est poenæ raptus, ut per Farin. dicta quest. 145. num. 30. sed in hoc casu prohibetur raptor matrimonium contrahere, tam cum illa, quam rapuit, quàm cum alia quacumque. Bonacin. in tract. de matrim. quest. 3. puncto 14. num. 13. maxime si copula cum tali muliere rapta subsequuta fuerit. Sanch. de matrim. lib. 7. disputat. 12. num. 43. 45. & 46.

Sed consideratione dignum est, quod supponitur, raptorem esse affinem mulieris rapte in gradu consanguinitatis, vel affinitatis, impediens matrimonium, adeo ut necessaria sit dispensatio Apostolica, ut inter ipsos matrimonium subsistere possit (etiam supposita nullitate matrimonii jam contracti) in talibus autem dispensationibus apponi solet, & ex stilo debet, hæc clausula, dummodo propter hoc rapta non fuerit:

& sic supposito raptu, non solet concedi dispensatio, ut bene advertit Pitr. Conrad. in *tract. de dispensat. lib. 7. cap. 6. num. 53.* & de hoc adest expressa regula Cancellariae 47. ergo causa raptus est praepjudicialis causae matrimonii; quia supposito raptu, non obtineri solet dispensatio.

9 Et in effectu cum alias in Sepatu Parisiensi similis questio proposita fuisset, Senatus existimavit causam raptus disceprationi causae super foedere matrimonii praepjudicalem esse; nec hanc prius intentari posse, quam illa finita & terminata esset: ut habetur apud Aegid. Magist. in *placit. ejusdem Curiae, lib. 12. tit. 7. de raptu, arrest. 1.*

10 Respectu vero ipsius mulieris, eadem propemodum praepjudicii ratio subsistit, si cum ipso raptore (declarata prius nullitate) nubere contendat: quia stante praedicta affinitate, dispensatio non conceditur, nisi cognito prius an rapta fuerit, ut mox dictum est. Stante enim raptu, nec cum raptore, nec cum alio nubere poterit; supposito, quod ejus delictum, & culpa in raptu intervenerit, idque in poenam delicti. Bonacin. de *matrim. quest. 3. puncto 14. num. 3.* Sanch. lib. 7. disp. 12. num. 44. per textum expressum in *can. statutum 27. quest. 2.*

11 Erit tamen advertendum, utrum poenae circa matrimonium contrahendum ratione raptus abierint in desuetudinem, etiam hoc casu, prout generaliter tradunt DD. teste Diana *resol. moral. part. 3. tract. 4. cap. 259.* § solum enim votum, sponsalia, & interdictum, impediunt matrimonium hodiernis temporibus. Sanch. de *matrim. lib. 7. disput. 17. num. 9.* & in specie de poena dicti *can. statutum 27. quest. 2.* quod, hodie abierit in desuetudinem. Basil Pont. de *matrim. lib. 6. cap. 14. num. 3. versio, denique puniuntur, juncto num. 4.*

13 Tutius autem erit fundare praeventiorem in actione adulterii per maritum intentanda, quam nullitatis matrimonii, & accusationis ex capite adulterii: quae actiones tales sunt, ut una alteri praepjudicet, si nullitas in defectu consensus, veluti propter metum, fundamentum habeat; secus si propter affinitatem. Farin. de *delict. carn. quest. 141. num. 62.* & quest. 142. num. 16. Ideo sententia ferenda in causa adulterii, exceptionem patit rei judicatae in causa matrimoniali, saltem quoad amissionem dotis, & alias poenas.

14 De adulterio autem sponsum accusare posse, si per verba de praesenti matrimonium intervenerit, non est dubitandum: quia matrimonium violare permittitur: l. 1. §. penult. ff. ad leg. Jul. de vi public. Farin. de *delict. carn. quest. 141. num. 50.*

15 Pro raptu etiam in nuptum commissio; socero, criminali iudicio delictum prosequi, licet: l. si confidas 3. ff. ad l. Jul. de vi public.

16 Ad secundam quaestionem facilis est responsio: quia causae matrimoniales coram Ordinario Ecclesiastico in prima instantia intentari debent, ex Concilio expressa dispositione, sess. 24. de reformat. cap. causae omnes 20. indiredè tamen, & incidenter potest alius iudex de matrimonio cognoscere: ex Peguer. *decis. 42.* & ibi Addent.

17 Ad tertiam quaestionem responderetur, distinguendas esse juris Civilis constitutiones, à juris Canonici, seu Concilii Tridentini sanctionibus: siquidem de jure Civili poena raptus est poena mortis naturalis: l. 1. Cod. de rapt. virg. Farin. *quest. 145. num. 17.* Ciriaco. *controvers. 355. num. 30.* & praeterea poena amissionis bonorum, quae mulieri raptae debet applicari, d. l. unic. Farin. *num. 8.* intelligendo tamen dummodo interveniant requisita ad essentiam raptus, de qui-

bus per DD. in d. l. unic. Julius Clar. & raptu, & ibidem Baiard. Tusch. littera R, *concl. 5. & 6.* & Gomef. ad l. 80. Tauri, *num. 36.* & seqq. Berlich. *comm. concl. tom. 5. concl. 41. à num. 1.* & l. 1. §. que ad 17. Bonacin. de *matrim. quest. 4. punct. 18.* Barbof. ad *Concil. Trident. d. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 6.*

Inter cetera requiritur traductio de loco ad locum. Sanch. de *matrim. lib. 7. disp. 12. num. 20.* § Item quod copula fuerit subsequuta, aut per raptorem non fuerit quominus sequeretur: Gomez d. l. 80. Tauri, *num. 40. in fine.* Thelaur. *decis. 217.* Fontanel. de *pot. dotal. claus. 5. glos. 6. num. 12.* Item requiritur quod interveniat violentia, seu persuasiones dolosae, & violentiae, quae sufficiunt etiam ad poenam. Sanch. *loc. cit. num. 11.* § In dubio tamen praesumendum est mulierem coactam, & seductam fuisse raptam: Sanch. *num. 9.* Genuens. in *praxi Archiepisc. can. 20. n. 1.* ubi etiam dicit § voluntatem mulieris aliquid coactione ad excusationem delicti, quando ipsa fuit absolute invitata parentibus, sub quorum custodia erat constituta: Thelaur. *d. decis. 217. n. 4.* Peguer. *decis. 43. n. 6.* distinguendo tamen utrum puella volens, rapta fuerit ignorantibus parentibus; an vero ipsis etiam invitata, & reluctantibus: Farin. *d. quest. 145. num. 12.* Sanch. d. lib. 7. disp. 12. n. 13. Barbof. in *c. cum causam 6. n. 3. de raptu & incendiis.* § Ceterum gravius puniri raptum commissum in personam nuptae, testatur Thelaur. *d. decis. 217. num. 2.*

De jure vero Canonico novissimo, videlicet ex Concilio Trident. sess. 24. de reformat. matrim. pro raptu imponitur poena infamiae, & excommunicationis. Farin. *d. quest. 145. num. 16. 17. & 19.*

Huic tamen Concilii poenae locus non est nisi probetur mulieris traductionem factam fuisse animo contrahendi matrimonium: non enim ad hoc dictum sufficit illam fuisse factam animo explenda libidinis. Farin. *d. quest. 145. num. 24.* Sanch. *lib. 7. disp. 13. n. 3. & 4.* Et ita declarat sacra Congregatio, teste Pitr. Conrad. in *prax. disp. 17. c. 6. n. 48.* § Qui quidem actus traductionis, factum animo contrahendi matrimonium, probatur ex confessionibus delinquentis, aut aliis praesumptionibus conjecturis: c. 2. de renunciat. in 6. l. dolum Cod. de lib. Mascard. de *probat. concl. 899. n. 5.* & alii passim.

Animus traductionis factae ad effectum contrahendi matrimonium, multo magis est probandus, si agatur ad impediendam dispensationem in causa declaratae nullitatis matrimonii. Quia licet superius non dixerimus in dispensationibus matrimonialibus imponi solitam clausulam, Dummodo rapta non fuerit hodiernus tamen stilus hoc habet, ut licet concipiat illa clausula, Dummodo propter hoc rapta non fuit, id est quod raptus non fuerit factus ea intentione, ut matrimonium contraheretur, ut advertit Pitr. Conrad. d. lib. 7. c. 6. n. 48. versio, unde cum prius, qui libidinis, & matrimonii: semper subsistens causa libidinis sufficeret, ut ibidem, versio, ex quibus.

Contrarium tamen observandum est, dum agitur ad punitionem ex jure Civili: quia omnino praesumendum est traductionem, causa libidinis fuisse factam. Salicet, in d. l. num. 6. versio, extra hanc causam, & l. raptu virginum. Mascard. de *probat. concl. 1259.* lib. 3. num. 33. & seq. lib. 3.

Sed quidquid sit in aliis casibus, utrique poenae civilis nempe, & canonicae locus erit, si agatur de raptu in alienam sponfam commissio: quia hoc casu etiam poenae locus erit, quamvis raptus factus fuerit animo contrahendi matrimonium: quia verebatur raptus alienum perturbans matrimonium, amodo

Quæst. & Resol. benefic. Cap. CXVIII. 209

gis quam solius libidinis explendæ causa: hoc enim casu etiam libidinis effrenatum adest desiderium, dum attentatur nullum, & invalidum cum muliere conjugata (maximè verò affinitate junctâ) conjugium: ut optimè explicat Sanch. de matrimon. dict. lib. 7. diff. 12. num. 49.

29 Cæterum easdem penas incurrit fautores, & auxiliatores raptorum. Peguer. decis. 43. n. 12. Farin. d. quæst. 145. n. 1. Item associantes, nisi ignoſcentes, & casu fortuito id fecerint. Farin. ibidem, n. 35.

30 Ultima quæstionis resolutio pendet ex his quæ superius cap. 55. & 79. diximus: quibus addo, fuisse alias decisum per Rotam Romanam, quod si mulier alleget se metu inductam fuisse ad contrahendum matrimonium, quamvis hoc casu non detur possessorium marito, quia causa matrimonialis habet causam proprietatis annexam; & persona libera possideri non potest, si ab initio non consenserit; tamen talis possessio controversia terminari debet per sequesterium, seu depositum hujus mulieris: sicut alias sæpè causæ possessionis terminantur mediante sequestro. Ludov. decis. 351. n. 40. alias decis. 147. n. 28. part. 1. recent.

31 Et dictum sequesterium multò magis concedendum est, si mulier ipsa accusetur de adulterio, & raptu, cui ipsa consenserit, aut alio gravi delicto, adeo ut locus esset carcerationi: quia sæpius mulieres loco carceris reponuntur, & sequestrantur in Monasterio, aut alio loco, lite pendente, arbitrio judicis: ut notat Farin. de carcerib. & carcerat. q. 27. n. 52. & seqq.

CAPUT CXVIII.

Quando collator ordinarius conferre possit beneficia jurispatronatus laicalis, habenti pro se medietatem vocum. Quid si unus non habeat qualitatem Sacerdotii, ex fundatione requisitam. Quando sufficiat in beneficio Sacerdotali, provisorius esse Sacerdotem habitu; an verò requiratur, quod sit actu celebrans, & ex quibus verbis hoc colligatur. De probatione jurispatronatus, dum inter ipsos Patronos contenditur. Patronus non potest variare, quamvis sit laicus, post institutionem; & dum admittitur variatio, illa debet fieri cumulativè. Vicarius Generalis sine speciali mandato, sicut etiam Vicarius Capituli, sede vacante, beneficia jurispatronatus conferre possunt. Quando attendendus sit ultimus status, & observantia in provisionibus factis de beneficiis jurispatronatus: Et alia multa utilia ad materiam jurispatronatus exponuntur.

SUMMARIUM.

- 1 In beneficiis danda est manutentio illi, qui priora jura habet.
- 2 Provisio Apostolica ligat manus inferiorum collatorum.
- 3 Preferendus est in dubio, qui est de familia, extraneo.
- 4 In dubio preferitur obtinens beneficium illi, qui beneficio destitutus est.
- 5 Vicarius Generalis non potest beneficia conferre

Tom. I. Pars I.

sine speciali mandato. Fallit ut infra, n. 35.

6 In beneficiis patronatus sufficit assensus Patronorum interveniens post collationem.

7 In beneficiis Sacerdotalibus, sufficit quod tempore collationis quis sit ad Sacerdotium capax, licet non sit actu Sacerdos: dummodo intra annum promoveri possit. Intellige ut num. 27. & seqq.

8 Attendi debet observantia, quando beneficium sortitum est concedi clericis non Sacerdotibus. Intellige ut infra, num. 39.

9 Beneficium potest conferri non habenti qualitates ex fundatione requisitas, si interveniat consensus Patronorum: sed vide infra, num. 38.

10 Collatio facta per Ordinarios ad presentationem Patronorum, nulla est, si non interveniat edita, juxta formam cap. final. de elect. in 6. de quo tamen vide infra, num. 40.

11 Quasi possessio presentandi suffragatur quoad successores Patronorum, & num. 18.

12 In patronatus in dubio presumitur hereditarius.

13 In patronatus est hereditarius, quando in fundatione facta fuit mentio hereditum, & successorum.

14 Et quoties nulla facta est mentio descendendum, dicitur hereditarius.

15 Finita familia, in patronatus transiit ad heredes extraneos, nisi fundator fecisset taxativè mentionem familie.

16 In iurepatronatus hereditario voces sunt computande in stirpes, & mille persone alicui succedentes, pro unica voce computantur.

17 Idem si iurepatronatus fuerit ab initio familiare, & postea deveniat ad extraneos: quia quoties in eo succeditur jure hereditario, voces computantur in stirpes.

18 In patronatus relictum Consulibus non dat jus presentandi Communitati; sed duntaxat solis Consulibus.

19 Patronus laicus re non integrè variare non potest, & quando res non dicatur integræ.

20 In casibus in quibus Patronus laicus potest variare, per secundam presentationem non potest recedere à prima; sed variatio admittitur cumulativè.

21 In presentatione cumulativa locus est gratificationi.

22 Gratificari non solum potest Episcopus hoc casu, sed etiam ejus Vicarius.

23 Quando ille qui presentatus fuit à medietate Patronorum, obtinuit institutionem, perinde est ac si ab omnibus Patronis fuisset presentatus.

24 Per clausulam, dummodo alteri non fuerit jus quæsitum, Papa non censetur voluisse derogare juri quæsito per presentationem Patronorum.

25 Quando Sacerdotium de jure est annexum beneficio, sufficit quod provisorius sit Sacerdos habitus, & quod promoveatur intra annum.

26 Quando qualitas Sacerdotii fuit in fundatione adjecta verbo presentationis, veluti si dictum fuerit quod debeat presentari Sacerdos; tunc qualitas Sacerdotii debet adesse actu in provisorio tempore quo fit presentatio.

27 Qualitas Sacerdotii debet intervenire actu, quando fundator usus est verbis negativis.

28 Eadem qualitas sacerdotii actualis requiritur, si fundator mandaverit quod presentatus debeat horis diurnis & nocturnis interesse, Ecclesia deservire, & missas celebrare.

29 Presentatus à minori parte admittendus est, si sit actu Sacerdos, presentato à majori parte excluso, qui non habet hanc qualitatem, dum ex lege fundationis requiritur.

S 3

21 Quando